
Štefan Alojzij Ferenčak
Salezijanske cerkvene pesmarice

Oratorij brez glasbe je telo brez duše.¹
(Janez Bosko)

Slovenski salezijanci so od 1930 do srede 70-tih let pripravili in izdali vsaj 10 izdaj besedil cerkvenih pesmi, ki so se kmalu razširile po vsej Sloveniji. V času od 1935 do 1980 pa so poleg več razmnoženih zbrali, priredili in izdali še 22 tiskanih zbirk cerkvenih pesmi z notami.

Between 1930 and mid-1970's Slovene Salesians prepared and published at least ten publications of church hymnal texts which soon spread throughout Slovenia. Aside from these publications and xeroxed material Salesians also collected and published 22 printed collections of hymnals with notes in the period from 1935 to 1980.

Eno temeljnih načel don Boskovega² preventivnega vzgojnega sistema je koristna izraba prostega časa. Temu je poleg odrske igre in športa služila tudi glasba. Še več. Bil je prepričan, da je glasba za mladino zelo pomembno vzgojno sredstvo.³ Pesem in glasba namreč ustvarjata ozračje veselja, upoštevanje ritma in sozvočja pa nevsiljivo vzgaja, še zlasti pri skupinskem muziciranju. Brez glasbe končno ni ne svetnih ne cerkvenih slovesnosti. Že prva don Boskova srečanja s fanti (po 8. decembru 1841) so prepletena s petjem. In po nekaj mesecih dela s fanti je ugotovil: »Od tedaj sem se zavedal, da bi bili praznični shodi brez širjenja pesmaric in razvedrilnega branja kakor telo brez duha. Na svečnico (2. februarja 1842) [...] sem imel že kakih dvajset dečkov, s katerimi smo mogli prvič peti *Hvalite Marijo, o verni jeziki.*«⁴ Dokler ni

¹ «Un oratorio senza musica e un corpo senz'anima» (Lemoyne Giovanni Batt., *Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco*, Volume V. S. Benigno Canavese 1905, str. 347).

² Giovanni Bosco, 1815–1888, duhovnik, vzgojitelj in ustanovitelj salezijancev, Hčera Marije Pomočnice in Združenja salezijanskih sodelavcev.

³ Prim. Lemoyne Giovanni Batt., *Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco*, Volume IV. S. Benigno Canavese 1904, str. 549 in Vol. XI, str. 284.

⁴ Giovanni Bosco, *Memorie dell'Oratorio di S. Francesco di Sales dal 1815 al 1855*. Libreria Ateneo Salesiano, Roma 1992, str. 107. – Omenjena pesem je znana tudi pri nas (glej npr.: Anton Lesar, *Moj angel varuh ...*, Ljubljana 1865, str. 418–420).

imel na voljo glasbeno izobraženih sodelavcev, je don Bosko sam poučeval petje in inštrumente.

Po zgledu svojega redovnega ustanovitelja so salezijanci, že takoj po prihodu na Rakovnik, leta 1901, zavzeto gojili petje in glasbo.⁵ Po letu 1930 pa so začeli izdajati tudi cerkvene pesmarice. Izšlo je lepo število pesmaric samo z besedili, kakor tudi pesmaric z notami za ljudsko petje, mladinske, moške in mešane zборе.

Pričujoči prispevek je močno skrajšan prikaz cerkvenih pesmaric, ki so jih pripravili in izdali slovenski salezijanci. Obširnejša predstavitev bo izšla v publikaciji ob stoletnici prihoda don Boskovih salezijancev v Slovenijo (2001).

Pesmarice z besedili

1. **Dodatek k pesmarici »POJTE«** [Gržinčič Jerko], Ljubljana-Rakovnik 1930.⁶ – Kot **Dodatek** k pesmarici je avtor, najverjetneje Gržinčič⁷ v nepaginiranem, s sponkama spetem zvežčku z mehкими platnicami, 14,5 x 9 cm, zbral 57 dodatnih pesemskih besedil z nadaljevalnimi številkami od 191 do 247. Pesmim, z drugačno razvrstitvijo skupin kot v *Pojte*, je brez zaporedne številke dodal slovensko besedilo božične devetdnevnice. – Gržinčičev **Dodatek** nima kazala, pa tudi zaporedje pesmi posameznih skupin ni po abecednem redu začetkov. Besedila so iz različnih virov. Večina pesmi je po številu kitic in besedilu ista kot v 9. izdaji *Venca*.

2. **Pesmi za cerkveno ljudsko petje**. Zbral dr. J. G. [= Jerko Gržinčič], «Salezijanski mladinski dom Radna, p. Boštanj ob Savi». – Najbrž je zbirka izšla leta 1933. Za verjetno letnico izida govori datum imprimaturja, 7. december 1932. Kratice «zbiratelj» pa nedvomno povejo, da je avtor zbirke salezijanec Jerko Gržinčič.⁸ S sponkama speti zvežček z mehкими platnicami, 12,5 x 9 cm, ima 88 oštevilčenih strani. Pesmi z zaporednimi številkami je 137. Temu je dodanih 16 kitic *Križevega pota*, *Lavretanske litanije* brez odpevov in *Mašne molitve*. Na zadnjih 6 straneh je kazalo z abecednim redom pesmi posameznih skupin.

3. **Svete pesmi**. Zbral in uredil dr. J[erko] Gržinčič. Rakovnik-Ljubljana 1935. – Trdo vezana pesmarica, 13 x 9,5 cm, ima 168 oštevilčenih strani. V «Besedi za uvod» zvezimo, da je pesmarica «sestavljena s posebnim ozirom na mladinsko petje po šolah in zavodih. [...] Recitirana maša in drugi dodatki hočejo ustreči mnogim gg. katehetom, ki pospešujejo med mladino liturgično gibanje».⁹ – Pesmarica ima 192 pesmi, ki so razde-

⁵ Med pomembnejšimi je salezijanec poljskega rodu Anton Hlond, s skladateljskim psevdonomom Chlondowski, ki je od 1904–1914 deloval na Rakovniku; poleg moškega in deškega zbora je ustanovil in vodil tudi «rakovniško godbo», ki je v njegovem času štela 30 godbenikov. Njegov bogat skladateljski opus obsega latinska in slovenska besedila.

⁶ *Pojte! Zbirka najbolj znanih svetih pesmi za ljudsko petje doma in v cerkvi*. «Bogoljubove» knjižnice 3. zvezek. Izdalo in založilo uredništvo Bogoljuba. V Ljubljani in v Mariboru 1923. – Zbirka ima 190 pesmi in je doživela vsaj dve izdaji, pa čeravno je na naslovni strani ista letnica v obeh izdajah.

⁷ Martin Jurčič (*1907), Gržinčičev sodobnik in zavzeti glasbenik, mi je na vprašanje o Gržinčičevem avtorstvu *Dodatka* odgovoril, da kdo drug ni mogel biti. – Čez dve leti pa je Gržinčič izdal svojo pesmarico.

⁸ Jerko Gržinčič, rojen 29. avg. 1905 v Klani, umrl 4. marca 1985 na Črnučah nad Ljubljano, je bil od 1921 do 1959 član Salezijanske družbe; duhovnik 1931; doktorat iz teologije v Rimu 1932; diploma iz matematike in fizike na naravoslovni fakulteti v Lj.; študij glasbe na Pedagoškem odd. drž. konservatorija v Ljubljani je končal 1939. Zapustil je obsežen glasbeni opus cerkvenih in svetnih skladb. Zlasti znana in priljubljena je njegova opereta «Miklavž prihaja».

⁹ Gržinčič Jerko, *Svete pesmi*, Rakovnik-Ljubljana 1935, str. 6.

ljene v 9 skupin. Tem so dodane *Litanije Srca Jezusovega* z 10 odpevi, *Lavretanske litanije* s 25 odpevi, *Božična devetdnevnica*, *Kratke mašne molitve*, *Navodilo za recitirano mašo* ter *Red in pravilo maše*. - Pri urejanju pesmarice je imel avtor v mislih že naslednjo, razširjeno izdajo, zato je med posameznimi skupinami pesmi pustil 35 številk praznih.

4. **Svete pesmi**. Zbral in uredil dr. J[erko] Gržinčič. *Drugi natis*. Rakovnik-Ljubljana 1940. - Trdo vezana pesmarica, 14 x 10 cm, ima 190 + [1] stran. »Beseda za uvod« je nespremenjena. Kljub isti končni številki pesmi pa je pesmarica *Drugega natisa* ne le nekoliko večja, ampak tudi obsežnejša. Večino izpuščenih številk prejšnje izdaje je urednik uporabil za oštevilčenje dodatnih pesemskih besedil; praznih je ostalo le še 7. - V sami pesmarici so pesmi razdeljene v 9 skupin kot v 1. natisu iz leta 1935, kazalo 2. izdaje pa jih ima 14. - *Litanije Srca Jezusovega* imajo 10 istih odpevov, *Lavretanske litanije* pa 40 odpevov (15 več kot v prejšnji izdaji). Številki 227 a *Ps 116* in 228 a *V spravo za bogokletje* sta dodatni. Št. 230 sledijo še *Obhajilne molitve*, ki jih 1. izdaja nima. - Poleg *Božične devetdnevnice* in 50 litanjskih odpevov ima zbirka *Svete pesmi* v 2. natisu 222 pesmi.

5. **Svete pesmi**. Zbral in uredil dr. J[erko] Gržinčič. DRUGI NATIS [Dejansko je to tretji natis!]. Rakovnik-Ljubljana 1940. - Tudi ta izdaja ima trde platnice, 14 x 10 cm, in isto število strani: 190 + [1]. - Vsebina **Svetih pesmi** DRUGEGA NATISA je povsem ista kot v *Drugem natisu*. - Ne le naslovna stran, marveč tudi vse naslednje strani kažejo, da je bila pesmarica od začetka do konca nanovo stavljena. Nikakor ne gre za »Titelblattausgabe«.

6. Še najmanj en »DRUGI NATIS 1940« **Svetih pesmi**, se pravi dejanski **četrti!**, je izšel. Katerega leta, nisem mogel ugotoviti. - Zbirka je bila na novo stavljena, o čemer pričajo številne razlike med izdajama.¹⁰ Sicer pa je število pesmi in molitev kakor tudi njihovo besedilo isto kot v 3. izdaji.

7. **Svete pesmi**. Zbral in uredil dr. Jenko Janez. Izdali župnijski uradi (sic!) Rakovnik in sv. Družina - Moste (sic!). Razmnoženo na Rakovniku [ciklostil]. Rakovnik-Ljubljana 1959. To je torej že **peta** izdaja **Svetih pesmi**. - Pesmarica 14 x 10 cm ima 216 strani. Izdali so jo v platno vezani, s trdimi platnicami ter v kartonirani izdaji. Vseh števil je 205; št. 203 ima 5 odpevov za *Litanije Srca Jezusovega* brez litanij, št. 204 pa ima 27 odpevov za *Litanije Matere Božje*, prav tako brez litanij; št. 205 so 3 pesmi za tri dele rožnega venca. - Razdelitev pesmi je nekoliko drugačna od tiste v Gržinčičevih *Sv. pesmih*. - Brez 32 litanjskih odpevov je v pesmarici 205 pesmi. - Avtor sicer v posameznih skupinah začne z abecednim zaporedjem pesmi, proti koncu skupin pa ni več dosleden.

8. **Svete pesmi**. [dejanska **šesta** izdaja **Svetih pesmi!**] Zbrala in uredila Š. A. Ferenčak in dr. J. Jenko. Založil Vinko Furlan, Ljubljana 1967. - Pesmarica 12 x 8,5 cm ima 206 strani. Vseh števil je 214; št. 213 so *Litanije Srca Jezusovega* z molitvama in z 10 odpevi; št. 214 pa *Litanije Matere Božje* z antifonami, molitvami in s 55 odpevi. - S 6

¹⁰ Npr.: manjši tisk, prim. strani: 83 spodaj, 94-95 zgoraj, 177 zgoraj in spodaj, 179 spodaj, 183 spodaj, str. [191] in 191 z različnima okraskoma itd.

rožnovenskimi pesmimi je v zbirki 214 pesmi in 65 litanjskih odpevov. – Pesmi so glede na njihovo vsebino razvrščene v 14 skupin, in sicer po abecednem redu začetkov. – Pesmarica je prirejena po Gržinčičevih »Svetih pesmih« 2. natisa.

9. **Svete pesmi.** IV. izpopolnjena izdaja [dejanska **sedma** izdaja *Svetih pesmi!*]. Zbrala in uredila Š. A. Ferenčak in dr. J. Jenko. Založil Vinko Furlan, Ljubljana 1972. – Kako je prišlo do označbe »IV. izpopolnjena izdaja«, mi ni znano. To ni ne IV.¹¹ ne »izpopolnjena« izdaja, saj gre za povsem nespremenjeno izdajo iz leta 1967. Žal pa je res, da je ta izdaja »izpopolnjena« s tiskovnimi napakami.¹² – Kolikor mi je znano,¹³ je ta izdaja doživela še nekaj povsem nespremenjenih ponatisov.

10. **Pojte Gospodu.** Za mladinske zборе zbral J. M. [= Jurčak Martin]. Izdali župnijski uradi Boštanj, Rakovnik in sv. Družina – Moste (sic!). Razmnoženo na Rakovniku [ciklostil]. Ljubljana – Rakovnik – 1958. – Pesmarica 14 x 10 cm ima 190 + [1] stran. Zadnja pesem ima št. 197, vendar je št. 179 pomotoma dvakrat uporabljena. Zbirka ima tedaj 198 pesmi. – Dobri dve tretjini so pesmi iz zborovske zakladnice in slaba tretjina so cerkvene pesmi za ljudsko petje. Razvrščene so v 8 skupin. Samo v kazalu so pesmi posameznih skupin razvrščene po abecedi začetkov; v pesmarici si sledijo brez abecednega reda.

Za nobeno teh zbirk besedil ni izšla ne dvoglasna ne štiriglasna pesmarica.

Pesmarice z notami

Evhariistične, obhajilne in blagoslovne za moški zbor [Dominik Gnus, sedaj Logar], Mladinski dom [Ljubljana - Kodeljevo], 23. jan. 1935. – Šapirografiran zvezek s 36 nepaginiranimi stranmi, formata 21,6 x 16,8 cm, v katerem je 30¹⁴ pesmi v glavnem domačih skladateljev (14 V. Vodopivca, 4 J. Gržinčiča idr.). Na zadnji strani je kazalo. – Zbirko je avtor pripravil za svoj fantovski zbor na Kodeljevem, ki je štel od 25 do 30 glasov.

Mladinski cerkveni zbori. I. del. Zbral in za mladino priredil Fr[anc] P. Mihelčič. Ljubljana 1950. – Šapirografiran zvezek s tršimi platnicami 25,5 x 19 cm. Na 24 nepaginiranih straneh (zadnja je prazna!) je Mihelčič lastnoročno napisal 24 pesmi za dvoglasno petje s spremljavo. Vsebina: 2 vstopni, darovanjska, 10 evharističnih, 9 Marijinih, 1 v čast Svetemu Duhu in 1 priložnostna. – II. dela te zbirke doslej nisem nikjer zasledil.

¹¹ Po vsej verjetnosti je založnik Vinko Furlan, ali kak njegov svetovalec, poznal samo eno Gržinčičevo, potem eno Jenkovo in eno Ferenčak-Jenkovo izdajo *Svetih pesmi*, da je novo izdajo označil kot *četrto*. Tudi je mogoče, da so upoštevali zgolj tiskane izdaje, ne pa tudi Jenkove ciklostirane, to pomeni: dve Gržinčičevi in eno Ferenčak-Jenkovo.

¹² Npr.: str. 2 zg.: 1967. nam. 1967.; str. 97, št. 132/2: *usliši vernih nam. ti odpusti*; str. 161: *Litanje nam. Litanije*; str. 168: *Svet Marija nam. Sveta Marija*; str. 200–203 zg.: *staran nam. stran*; str. 200: *jutarnja nam. jutranja*; str. 201: *Odevica nam. O devica in Jezusova nam. Jezusovega ...*

¹³ Od leta 1973 sem živel v Avstriji

¹⁴ Zadnja pesem ima sicer št. 29, toda št. 17 je verjetno pomotoma izpuščena, št. 7 in 8 sta pa po dve: 7 in 7a ter 8 in 8A [sic!].

[Janez Jenko, **30 evharističnih**] Zbirka ima na 9 nepaginiranih listih A4-formata, ki so speti s sponkami, 30 oštevilčenih naslovov evharističnih pesmi. Pesmi je zbral, napisal in šapirografiral salezijanski duhovnik Janez Jenko (*1923). Avtorja zbirke sem odkril po pisavi in zaznamku na zadnji strani spodaj: »10. VII. 1953. / JJ.« – Povedal mi je, da je zbirka nastala iz potrebe, ko je bil zborovodja na Rakovniku, in da ni imela ne naslova ne platnic. – V zbirki je 23 dvoglasnih in 1 troglasna za mladinski (ženski) zbor, 5 za štiriglasni mešani zbor, 1 pa za moški zbor. Poleg 6 skladb F. Ačka, 3 V. Vodopivca, 2 L. Mava in 2 B. Ščekove idr. so tudi 3 skladbe J. Jenka, avtorja zbirke. – Škoda, da zbirke ni pregleдал glasbeni strokovnjak in popravil napake.

Misijonske pesmi za ljudsko petje in mešani zbor. Priredil Štefan Zorko.¹⁵ Izdal in razmnožil Vinko Furlan, Ljubljana, Rakovniška 6. – Iz podatkov imprimaturja v kolofonu na zadnji strani zvemo za letnico izdaje – 1961. Na 16 straneh je 15 oštevilčenih pesmi: 6 misijonskih¹⁶, 4 v čast Svetemu Duhu, 2 postni, 2 parafrazi očenaša in Hladnikova *Marija, skoz življenje*.

Chlondowski, Cerkevne pesmi. Priredil J. Urbanek SDB.¹⁷ Notranji naslov: »Dr. Anton Hlond (Chlondowski), Darovanjske, evharistične in Marijine pesmi za mešani zbor. [...] V spomin plodovitemu poljskemu skladatelju in velikemu prijatelju Slovencev.« Ljubljana 1965. Izdal in založil Furlan V[inko]. / Ljubljana, Ob Ljubljanici, 34 (sic!). – Pesem *O Marija, bodi pozdravljena*, str. 22, seveda ni Hlondova. Je pa zanimiva priredba znane hrvaške *Zdravo, Djevo*. – Od 31 pesmi jih je le malo našlo pot v repertoar slovenskih cerkvenih zborov.

Jurčak-Mihelčičeva zbirka

Franc Pavlanski Mihelčič (1925-1978) in Martin Jurčak (*1907) sta v letih 1959–1964 izdala 19 zvezkov pesmi za ljudsko in večglasno mladinsko petje. Pesmarice A4-formata so najprej opalografirali, kaj kmalu pa so prešli na ofset. Imajo kartonski ovitek z vsebini ustrezno naslovno sliko in napisom ter zaporedno številko od 1 do 19. Skoraj vse je napisal, večino pa tudi razmnožil Viktor Fabiani. Le *5 Pesmi Srca Jezusovega*, 1. izdajo, in *Božično devetdnevnic*, prav tako 1. izdajo, je opalografiral F. Pintar, Galjevica, Ljubljana; zvezke: *4 Božične*, *6 Marijine* in *9 Majniške* so razmnožili na Rakovniku (Janez Avsec). Naslovne strani je oblikoval salezijanski sobrat Ciril Jerič. Pobudo za zbirko je dal in jo tudi začel pripravljati Martin Jurčak, ko je bil župnik na Rakovniku. Imel je dober in številen dekliški zbor.¹⁸ Iz potrebe za ta zbor je zbiral, prirejal, pa tudi skladal. Zbirko sta začela izdajati skupaj, sčasoma pa jo je Jurčak povsem prepustil Mihelčiču.

Zbirka je daleč najobsežnejša zakladnica cerkvenih pesmi za ljudsko in mladinsko petje pri nas. V 19 zvezkih je skoraj 800 pesmi in 112 litanijskih odpevov. Točno število

¹⁵ Štefan Zorko (1915–1988), salezijanski duhovnik, ki je vodil številne ljudske misijone po vsej Sloveniji. Zbirko je pripravil za petje med misijonom.

¹⁶ Iz zbirke: Sicherl Josip, *Reši dušo! Misijonske pesmi (10) za mešani zbor*, Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1923.

¹⁷ Jože Urbanek (1916–1996), glasbenik, je bil do leta 1969 salezijanski duhovnik.

¹⁸ V zboru so pela dekleta od osnovne šole do univerze. Redno so pele pri pozni nedeljski maši ob 10.30, in sicer dvo-, tro-, pa tudi štiriglasno. Bilo jih tudi do 30. Takratni bogoslovci (1960–65) smo jih imenovali »martinovke« (po zborovodju).

pesmi bo mogoče ugotoviti, ko bo dokončano kazalo po začetkih pesmi in po skladateljih, ki je v pripravi.

Ob vsej pomembnosti in vrednosti zbirke pa ne gre zamolčati pomanjkljivosti: - premalo kritičen izbor zlasti »ljudskih« pesmi;¹⁹ - oštevilčevanje pesmi: a) nedosledno, tj. nekatere zbirke imajo oštevilčene pesmi (*3 Adventne in božične, 12 Blagoslovne, 13 Marijine ...*), druge pa ne (*2 Darovanjske, 5 Pesmi Srca Jezusovega, 8 Velikonočne ...*); b) posamezne zbirke so oštevilčene delno in neustrezno, tj. brez zaporedja (*1 Mašne, 4 Božične, 6 Marijine, 7 Postne, 9 Majniške ...*); c) različni načini oštevilčevanja: kolikor sploh so, so oštevilčeni naslovi pesmi, zvezek *10 Marijine* [2. izdaja] pa ima številke pred notnim sistemom; - nedoslednost pri imenih skladateljev;²⁰ - podpisovanje novih besedil znanim pesmim;²¹ - napake²² itd. – Največja pomanjkljivost vseh zvezkov pa je pomanjkanje kazal. Zaradi neurejenega zaporedja pesmi, brez upoštevanja abecednih začetkov besedil je iskanje pesmi sila zamudno. To je še posebej oteženo pri 1. izdaji zvezka *7 Postne*, ki povrh tudi paginiran ni.

Zvezki po zaporednih številkah od 1–19 so:

1. Mašne pesmi za ljudsko in mladinsko petje. Priredila: Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Izdal in razmnožil Fr. Mihelčič, Rakovnik. Brez letnice. – Na 40 oštevilčenih straneh ima zbirka 40 pesmi brez zaporednih številke. – Zakaj imajo štiri pesmi (str. 20, 21, 31, 38) pred naslovi neustrezne zaporedne številke (na str. 20 in 21 celo obakrat 7), nisem mogel ugotoviti. – Večina pesmi je dvoglasnih, pet pa jih je troglasnih. – Poznam samo eno izdajo.

2. Darovanjske pesmi za ljudsko in mladinsko petje. Priredila: Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Izdal in razmnožil Mihelčič Franc, Rakovnik. Brez letnice. – Na 40 oštevilčenih straneh je 40 neoštevilčenih pesmi. Večina pesmi je dvoglasnih, deset pa troglasnih. – Poznam samo eno izdajo. Različen papir platnic in notranjih listov govori o vsaj enem nespremenjenem **ponatisu**.

3 Adventne in božične pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Fr. Mihelčič, Rakovniška 6, Ljubljana. Brez letnice. – Na 40 straneh je 40 oštevilčenih pesmi. – Številke 1–16 so adventne, 17–40 pa božične pesmi. Tri so vsaj delno troglasne. – Izšli sta **še dve** skoraj povsem nespremenjeni **izdaji** Vinka Furlana.

4. Božične pesmi za ljudsko in mladinsko petje. Priredila Mihelčič Franc in Jurčak Martin. Izdal in opalografiral Mihelčič Franc, Rakovnik. Brez letnice. – Na 40

¹⁹ Npr.: 1/št. 4 *Jezus pomladnih dni* - na znano ljudsko *Mitka v püngradi*; 1/št. 14 *Bog, sprejmi milostljivo, Štajerski napev na Geleite durch die Wellen* oziroma hrv. *O pruži mile ruke*; 1/40 melodična kompilacija itd.

²⁰ Npr.: 7/str. 8 Fr. Ačko, 7/str. 14 Ačko, 7/str. 27 P. Fr. Ačko, 10/str. 14, 23 Rihar – str. 32, 38 Gr. Rihar; str. 28, 29 Ign. Hladnik – str. 31 Hladnik; ali 5/str. 32 samo Mihelčič ...

²¹ Npr.: 1/str. 29 *Tebe molit I.* – na *Verna duša, misli z mano*; 5/str. 34 *Kristus, kralj mladine* – na *Zbudite se, katoličani*; 5/str. 40 *Kristus kralj* – na *Bog, ki vodi svet in čase*; 14/št. 11 *Mučencu* – na *Oj pozdravljen srčno bodi* itd.

²² Npr.: 1/str. 22 Hayden, 5/str. 10 Angelus Sibelius kot komponist, 1/str. 14 Štajerski napev, 7 [2. in 3. izd.]/str. 25 manjka znani skladatelj A. Hribar ...

straneh je 43 neoštevilčenih²³ pesmi. – Prav tako brez letnice je izšla še **Furlanova izdaja**. – Pesmi v obeh izdajah so iste; v glavnem so dvoglasne; le 5 je troglasnih.

5. Pesmi Srca Jezusovega za ljudsko in mladinsko petje. Priredila: Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Izdal Mihelčič Franc, Rakovnik / opalografiral Pintar F. Galjevica (sic!). Brez letnice. – Na 32 straneh je 26 neoštevilčenih pesmi in 12 oštevilčenih odpevov pri Litanijah Srca Jezusovega. Pesmi so dvoglasne, razen delnega troglasja na str. 5. – Mihelčič je (1960, datum imprimaturja) izdal še **drugo**, pomnoženo izdajo: na 40 straneh je 34 neoštevilčenih pesmi in 12 oštevilčenih odpevov pri Litanijah Srca Jezusovega. – Izpuščeni sta 2 pesmi 1. izdaje, dodanih pa 10 pesmi Kristusu kralju. – Razen dveh troglasnih so pesmi prirejene za dvoglasno petje. – **Tretjo**, nespremenjeno 2. izdajo je izdal tudi Vinko Furlan.

6. Marijine pesmi za ljudsko in mladinsko petje. Priredila: Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Izdal in opalografiral Franc Mihelčič, Rakovnik. Brez letnice. – Na 44 straneh je 42 pesmi: 11 jih je neoštevilčenih, 31 pa oštevilčenih (št. 2–80!), vendar brez zaporedja; 5 pesmi je tro-, druge pa so dvoglasne. – V naslednjih izdajah je oštevilčevanje pesmi povsem opuščeno, število strani zmanjšano na standardnih 40, pridana pa imprimatur in točen naslov izdajatelja. – Zbirka je doživela **več izdaj**. **Drugo** je pripravil Mihelčič (1960, datum imprimaturja). Na 40 straneh je 38 neoštevilčenih pesmi. Dodana je I. Hladnika, *Bodi nam pozdravljena*, 5 pesmi²⁴ 1. izdaje pa je izpuščenih. 5 pesmi je troglasnih, druge so dvoglasne. – Različna kvaliteta papirja izvodov, ki ju imam, kaže, da je **druga izdaja** doživela dva natisa. – **Tretjo**, nespremenjeno 2. izdajo, je izdal Vinko Furlan.

7. Postne pesmi za dvoglasno mladinsko petje. Priredila: Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Brez letnice in drugih podatkov. – Na 28 nepaginiranih straneh je 28 delno oštevilčenih pesmi (št. 157–167; s št. 167 sta označeni 2 pesmi). Zvezek ima mehek ovitek. – **Druga**, razširjena izdaja ima 40 paginiranih strani in 39 neoštevilčenih pesmi: 6 je troglasnih, druge so dvoglasne. Različna kvaliteta papirja izvodov kaže na ponatis te izdaje. Kartonirani ovitek. – Vinko Furlan je izdajatelj **tretje**, nebstveno spremenjene 2. izdaje.

8. Velikonočne pesmi za mladinske zборе in ljudsko petje. Priredila: Jurčak Martin / Mihelčič Franc. – Zbirka je brez imprimaturja, brez izdajatelja in brez letnice izida. – Na 26 + [2] zgoraj paginiranih straneh je 25 delno oštevilčenih pesmi (št. 168–179; št. 179 označuje dve povsem različni pesmi). Pesmi na str. 2, 6–7 in 26 so troglasne, sicer dvoglasne. – **Druga**, razširjena izdaja, prav tako brez kolofona, prinaša na 36 spodaj označenih straneh 35 neoštevilčenih pesmi, kar pomeni 8 strani in 10 pesmi več kot v 1. izdaji. Poleg velikonočnih so v zbirki tudi naslednje pesmi: Rožni venec častitljivi, Križev teden, 2 vnebohodni in 3 binškošne. – Tudi **3. izdaja** velikonočnih pesmi je brez imprimaturja, brez izdajatelja in brez letnice izida. Na 40

²³ Neustrezno oštevilčene pesmi so na str. 3 – št. 134, str. 27 – št. 151, str. 33 – št. 140, str. 37 – št. 145 in str. 39 – št. 148.

²⁴ Fr. P. Mihelčič, *Med zvezdami*; Lovro Hafner, *Lučke gorjice*; Al. Mihelčič, *Kako nam ljub je tvoj oltar*; F. Hastings, *Do Marije*; Ljudska, *O Marija, srce sveto*.

spodaj oštevilčenih strah je 40 neoštevilčenih pesmi. Razen 3 troglasnih so pesmi prirejene za dvoglasno petje.

9. Majniške pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredila Jurčak Martin in Mihelčič Franc. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Rakovnik-Ljubljana 1959. [Prva izdaja.] – Na 44 paginiranih straneh je 44 pesmi: 24 neoštevilčenih, 20 pa neustrezno oštevilčenih (št. 23–81!). – Franc Mihelčič je (1960, imprimatur) pripravil tudi **2. nespremenjeno izdajo**: na 44 paginiranih straneh je 44 neoštevilčenih pesmi. Troglasja ni, *Doneči zvon* R. Gobca pa je štiriglasen. – V tej **drugi** izdaji je več izboljšav: odstranjene so neustrezne številke pesmi, pripisani trije skladatelji,²⁵ več nedoslednosti oznak skladateljev iz prve izdaje pa je še ostalo.²⁶ – Zaradi pripisa kolofona sta pesmi *Za Bogom najrajši* (3 sistemi!) in *Z Bogom* (4 sistemi!) zamenjali strani 44 in 42. Pesmi v obeh izdajah so iste. – Vinko Furlan je izdajatelj **tretje**, nespremenjene 2. izdaje.

10. Marijine pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Fr. Mihelčič. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Rakovnik. – Na 40 straneh je 40 neoštevilčenih pesmi. – Razen ene delno troglasne (str. 27) so vse pesmi dvoglasne. – V **2. izdaji** je na 40 straneh 40 pred 1. sistemom oštevilčenih pesmi, ki pa so iste kot v 1. izdaji. Poleg oštevilčenja so pripisana nekatera manjkajoča imena skladateljev.

11. Pesmi sv. Rešnjemu telesu za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Rakovniška 6, Ljubljana. – Iz podatkov imprimaturja v kolofonu na zadnji strani zveemo za letnico izdaje – 1960. Na 40 straneh je 40 pred naslovom oštevilčenih pesmi. – Nobene troglasne pesmi. – Doslej mi je znana samo ta izdaja.

12. Blagoslovne pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Ljubljana, Rakovniška 6. – Iz podatkov imprimaturja v kolofonu zveemo za letnico izdaje – 1960. Na 40 straneh je 40 oštevilčenih naslovov pesmi. – Le refren 19. pesmi je troglasno prirejen. – Naslovna slika te izdaje je ista kot za 11. zvezek: srce, kelih, hostija. – **Druga**, Furlanova izdaja, ima razen kolofona tudi drugačno naslovno stran: monštranco s 4 svečami. – Pesmi in strani pa so iste kot v 1. izdaji.

13. Marijine pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Franc Mihelčič. Izdal v samozaložbi Fr. P. Mihelčič, Rakovnik-Ljubljana 1960. – Na 40 straneh je 39 oštevilčenih naslovov pesmi; zadnja številka je sicer 40, toda št. 39 je izpuščena. – Dve pesmi sta prirejeni za troglasno petje. – **2. izdaja**: razen drugačnega napisa na naslovni strani in boljšega papirja je vse isto kot v 1. izdaji.

14. Svetniške pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje. Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Ljubljana-Rakovnik 1959. – Na 40 straneh je 37 oštevilčenih naslovov pesmi. – Št. 12 ima delno troglasje. – Znana mi je samo ena izdaja.

²⁵ Str. 18: M. Tomc, str. 27: B. Šček in str. 29: St. Premrl.

²⁶ Npr.: str. 12 L. Mav – str. 13 Al. Mav; isto na str. 30–31; str. 11 Lovro Hafner – str. 19 L. Hafner; str. 26 Jurčak Martin, str. 4 Aiblinger, str. 5 Vavken – str. 17 A. Vavken itd.

15. Priložnostne cerkvene pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje.

Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Franc Mihelčič, Ljubljana-Rakovnik 1960. – Na 40 straneh je 40 oštevilčenih pesmi. – Priredbe: poleg dvoglasja še delno troglasje (št. 20) in izrazit štiriglasni stavek za mešani zbor (št. 2, 4, 23, 24, 30, 31 [lega!], 33, 36). Doslej sem dobil samo Mihelčičevo izdajo.

16. Praznik prvega sv. obhajila. Pesmi najmlajših za uporabo pri izvedbi prvoobhajilnega leta.

Zbral in uredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil: Franc Mihelčič – Rakovnik. – Na 40 straneh je 45 neoštevilčenih pesmi. Zbirko sta pisala dva pisarja (različna pisava). – Troglasje: str. 23 spodaj, str. 5 pa samo refren, sicer dvoglasje. – **Druga** izdaja: Vse pesmi je pisala ista roka. Skladbe so iste kot v 1. izdaji. – **Tretja** izdaja: Izdal in razmnožil Vinko Furlan. Pesmi so iste kot v 1. in 2. izdaji. Na str. 20 je popravek skladatelja: iz *Ljudski napev v Dr. Janez Jenko*. – Zapis pesmi na str. 18 je iz 1. izdaje (drugačna pisava).

17. Razne cerkvene pesmi za dvoglasno mladinsko petje z orglami zložil:

Stanko Premrl. Izdal in razmnožil Fr. Mihelčič, Rakovnik-Ljubljana. – Iz podatkov imprimaturja v kolofonu sklepamo na letnico izdaje – 1960. Na 40 straneh je 39 ob naslovu oštevilčenih pesmi; št. 35 A, B, C, Č so štirje *«Lavretanski odpevi»*. – Št. 36 je v celoti, št. 39 pa delno troglasna. – Znana mi je samo ena izdaja.

18. Mašne in darovanjske pesmi za ljudsko in dvoglasno mladinsko petje.

Priredil Franc Mihelčič. Izdal v samozaložbi Fr. Mihelčič. – Iz podatkov imprimaturja v kolofonu na zadnji strani zvezo za letnico izdaje – 1962. Na 40 straneh je 40 ob naslovu oštevilčenih pesmi. Troglasja ni. – **Druga** izdaja: Vinko Furlan. Sicer vse isto kot v 1. izdaji.

19. Odpevi pri lavretanskih litanijah.

Priredil Franc Mihelčič. Izdal in razmnožil Furlan Vinko, Ljubljana, Ob Ljubljani 34. 1964. – Na 39 straneh je 112 odpevov, na str. 40 pa petkitična ljudska *Rožni venec*. – Zelo verjetno je Furlanova izdaja že **druga**. Prve, Mihelčičeve nisem mogel dobiti.

Brez zaporedne številke je kot najstarejši opalografirani zvezek te zbirke izšla

Božična devetdnevnica. Priredil Fr. Mihelčič, harmon. dr. Fr. Kimovec. Ljubljana 1959. Izdal Mihelčič Franc, Rakovniška 6, Ljubljana. Razmnožil Pintar Franc, Galjevica. – Zvezek ima na 12 straneh (str. 11 in 12 nista paginirani) celotno devetdnevnicco s harmoniziranimi melodijami. – **Druga** izdaja: spremembe slike in napisa na naslovni strani, zlasti pa znova napisana zadnja stran s spremembami v naslovu in besedilu *Marijine hvalnice*, pričajo o drugi Mihelčičevi izdaji, kljub povsem enakemu kolofonu. – **Tretja** izdaja: Izdal in razmnožil V[inko] Furlan. Str. 11 je paginirana. Zadnja stran [12] je v primerjavi z 2. Mihelčičevo izdajo nekoliko spremenjena.

Po 9. izpopolnjeni izdaji *Venca*, Maribor 1921, so bile Gržinčičeve in potem Ferencak-Jenkove *Svete pesmi* dobrega pol stoletja po vsej Sloveniji najbolj razširjena in najboljše zbirka cerkvena pesmarica. – Jurčak-Mihelčičeva zbirka z napevi pa je na področju ljudskega in še zlasti mladinskega cerkvenega petja v minulih 40 letih odigrala izredno pomembno pastoralno vlogo v slovenski Cerkvi in je še danes zelo uporabna, saj česa podobnega nimamo.

Salezijanci po zgledu svojega ustanovnika Janeza Boska vključujejo v vzgojno-izobraževalno delo z mladino tudi glasbo. V liturgično-pastoralnem prizadevanju slovenskih salezijancev za »zavestno, dejavno in plodovito«²⁷ sodelovanje pri bogoslužju pa ima petje in glasba že od njihovega prihoda v Slovenijo (1901) posebno težo. – V ta namen so od 1930 do srede 70-tih let pripravili in izdali vsaj 10 izdaj besedil cerkvenih pesmi, ki so se kmalu razširile po vsej Sloveniji. – V času od 1935 do 1980 so slovenski salezijanci zbrali, priredili in izdali tudi 22 tiskanih zbirk cerkvenih pesmi z notami. Tri šapirografirane zbirke (Gnus, Mihelčič, Jenko) so imele manjšo naklado in so bile namenjene posameznim zborom. Zlasti 20 tiskanih zvezkov Jurčak-Mihelčičeve zbirke cerkvenih pesmi za ljudsko in večglasno mladinsko petje, z okrog 40 pesmimi v vsakem zvezku (19. zvezek ima 112 litanjskih odpevov), je doživelo več izdaj in ponatisov, nekateri tudi z visoko naklado. Jurčak-Mihelčičeva zbirka je še danes nepogrešljiva pri delu z otroškimi in mladinskimi cerkvenimi zbori.

Summary

Salesian Church Hymnals

After the example of their founder Janez Bosko Salesians educate the young also through music. In the course of their liturgical and pastoral endeavours for a "willful, active and fruitful" cooperation during the worship of God singing and music have been especially important ever since they had come to Slovenia in 1901. To facilitate this between 1930 and mid-1970's they prepared and published at least ten publications of church hymnal texts which soon spread throughout Slovenia. Salesians also collected and published 22 printed collections of hymnals with notes in the period from 1935 to 1980. Three shapirographed collections (Gnus, Mihelčič, Jenko) had a smaller circulation and were intended for choirs. Some publications, among them especially the twenty printed volumes - each containing approximately 40 hymns (Volume 19 contains 112 litanyc responses) - of the Jurčak-Mihelčič collection of hymnals for folk and polyphonic youth singing were printed and reprinted several times, some of them with a very high circulation number. The Jurčak-Mihelčič collection is still invaluable in working with children's and youth choirs.

²⁷ Konstitucija o svetem bogoslužju, čl. 11, v: *Koncilski odloki ...*, Nadškofijski ordinariat v Ljubljani, Ljubljana 1980, str. 66.